

Svet
Evropske unije

Bruselj, 17. februar 2022
(OR. en)

6316/22

LIMITE

COPS 68	PROCIV 16
POLMIL 33	ESPACE 11
EUMC 50	POLMAR 17
CIVCOM 21	MARE 17
CFSP/PESC 171	COMAR 15
CSDP/PSDC 70	COMPET 97
RELEX 196	IND 41
JAI 202	RECH 89
HYBRID 15	COTER 44
DISINFO 11	POLGEN 21
CYBER 53	

SPREMNI DOPIS

Pošiljatelj: za generalno sekretarko Evropske komisije:
direktorica Martine DEPREZ

Prejemnik: generalni sekretar Sveta Evropske unije Jeppe TRANHOLM-
MIKKELSEN

Št. dok. Kom.: COM(2022) 61 final

Zadeva: SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU,
EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU
REGIJ
Kažipot za tehnologije, kritične za varnost in obrambo

Delegacije prejmejo priloženi dokument COM(2022) 61 final.

Priloga: COM(2022) 61 final

EVROPSKA
KOMISIJA

Strasbourg, 15.2.2022
COM(2022) 61 final

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

Kažipot za tehnologije, kritične za varnost in obrambo

1. Uvod

Ohranjanje vodilnega položaja pri tehnološkem razvoju je ključno za zagotavljanje blaginje in varnosti v Evropi ter evropskega načina življenja. Zaradi novih tehnologij se sektorja varnosti in obrambe spreminjata hitreje kot kdaj koli prej ter se briše ločnica med civilnim in vojaškim področjem. Zlasti digitalne tehnologije vplivajo na uveljavljeno svetovno ravnovesje moči v sektorju varnosti. Zato je bistveno zagotoviti, da evropski varnostni in obrambni sektor še naprej tehnološko ustrežata svojemu namenu.

Čedalje več tehnologij, kritičnih za varnost in obrambo, izvira s civilnega področja in uporablja kritične komponente z dvojno rabo. Za pospešitev inovacij na različnih področjih in spodbujanje tehnološke suverenosti v varnostnem in obrambnem sektorju je potrebna boljša izmenjava med civilnimi in obrambnimi raziskovalnimi in inovacijskimi skupnostmi. S svojim dolgoletnim strokovnim znanjem na področju civilnega tehnološkega razvoja in novimi instrumenti obrambnega sodelovanja¹ je EU v dobrem položaju, da prevzame vodilno vlogo. Vendar bo za to potrebna učinkovitejša uporaba virov in pripravljenost za proučitev možnosti dvojne rabe ob hkratnem spoštovanju temeljnih vrednot EU. To pomeni tudi zmanjšanje strateških odvisnosti in ranljivosti vrednostnih in dobavnih verig, povezanih s temi tehnologijami.

Razdrobljenost evropskih varnostnih in obrambnih zmogljivosti je povzročila ekonomsko neučinkovitost, zmanjšala operativno zmogljivost in povečala strateško odvisnost. Zaradi sedanje revolucije na področju varnostnih in obrambnih tehnologij ter novih instrumentov EU za obrambno sodelovanje ima EU priložnost, da ne ponovi napak iz preteklosti, temveč nadgradi svoje obstoječe zmogljivosti ter ohrani gospodarsko blaginjo in varnost. **Prihodnje evropsko varnostno in obrambno tehnološko in inovacijsko okolje bi bilo treba že od samega začetka razvijati v okvirih sodelovanja EU.**

Predsednica Ursula von der Leyen je v svojem govoru o stanju v Uniji leta 2021² potrdila, da so se prizadevanja za razvoj evropskega obrambnega ekosistema sicer začela, vendar pa potrebujemo evropsko obrambno unijo. V strateškem kompasu EU za varnost in obrambo (v nadaljnjem besedilu: strateški kompas), ki ga bodo države članice sprejele marca 2022, bo določena skupna strateška vizija za naslednje desetletje ter orisano, kako bo EU okrepila svojo zmogljivost za ukrepanje in odzivanje na različne krize in izzive; varovala svoje interese in ščitila svoje državljanke in državljane; vlagala in zagotavljala inovacije za skupni razvoj potrebnih zmogljivosti in tehnologij ter poglobila partnerstva, ki temeljijo na vrednotah in interesih EU.

Ta kažipot za tehnologije, kritične za varnost in obrambo, je odgovor na poziv Evropskega sveta s 25. in 26. februarja 2021³, naj se začrta pot za spodbuditev raziskav, tehnološkega razvoja in inovacij (RTRI) ter zmanjšanje strateških odvisnosti EU pri kritičnih tehnologijah in vrednostnih verigah. Kažipot bo predstavljen na neformalnem vrhu 10. in 11. marca 2022 v Parizu in se bo

---

¹ Evropski obrambni sklad (EDF), usklajeni letni pregled na področju obrambe (CARD) in stalno strukturno sodelovanje na področju obrambe (PESCO).

² [Govor predsednice Komisije Ursule von der Leyen o stanju v Uniji leta 2021.](#)

³ [Izjava članov in članic Evropskega sveta z dne 26. februarja 2012.](#)

vključeval v strateški kompas. V kaŝipotu je predlagana pot naprej, da bi EU in drŝave članice skupaj dosegle zgoraj navedeni cilj, zlasti z:

- opredelitvijo tehnologij, kritiĝnih za varnost in obrambo EU, in spodbujanjem teh tehnologij prek evropskih programov (RTRI),
- zagotavljanjem, da se obrambni vidiki bolje upoŝtevajo v civilnih evropskih programih za RTRI ter industrijskih in trgovinskih politikah, kakor je ustrezno, hkrati pa se v programih za RTRI na podroĝju obrambe bolje upoŝtevajo tudi morebitne civilne uporabe tehnologij,
- spodbujanjem strateŝkega in usklajenega pristopa na ravni EU k tehnologijam, kritiĝnim za varnost in obrambo, in sicer ŝe od samega zaĝetka, da bi kar najbolj izkoristili programe za RTRI na ravni EU in drŝav ĝlanic, dosegli sinergije med civilnimi in obrambnimi skupnostmi RTRI ter ublaŝili strateŝke odvisnosti od zunanjih virov, ter
- s ĝim veĝjim usklajevanjem z drugimi podobno misleĝimi partnerji, kot so Zdruŝene drŝave Amerike in Severnoatlantsko zavezniŝtvo (NATO), pod vzajemno koristnimi pogoji.

2. Kritiĝne tehnologije in strateŝke odvisnosti v sektorjih varnosti in obrambe

Posodobitev „nove industrijske strategije iz leta 2020: moĝnejŝi enotni trg za okrevanje Evrope“ (v nadaljnjem besedilu: posodobljena industrijska strategija)⁴ iz maja 2021 potrjuje, da je vodilni poloŝaj na podroĝju tehnologije ŝe vedno kljuĝno gonilo konkurenĝnosti in inovacij EU, zlasti za t. i. „kritiĝne tehnologije“⁵. Prav tako poudarja, da je treba opredeliti in ublaŝiti strateŝke odvisnosti v „obĝutljivih ekosistemih“, vkljuĝno z ekosistemi „lokalnega in socialnega gospodarstva ter civilne varnosti“ ter „letalsko-vesoljske industrije in obrambe“, da se zagotovi odpornost EU.

Akcijski naĝrt Komisije za sinergije med civilno, obrambno in vesoljsko industrijo (v nadaljnjem besedilu: akcijski naĝrt za sinergije)⁶ iz februarja 2021 priznava, da so prelomne in omogoĝitvene tehnologije, ki izvirajo iz civilnega podroĝja, ĝedalje pomembnejŝe za prihodnjo varnost in obrambo Evrope ter da je treba spodbujati medsebojno bogatenje in sinergije med civilnimi in obrambnimi tehnologijami. Doloĝa veĝ kljuĝnih ukrepov za spodbujanje izmenjave informacij in sodelovanja med civilnimi in obrambnimi skupnostmi, pri ĝemer za izhodiŝĝe uporablja programe in instrumente EU na podroĝju RTRI.

2.1 Posebne znaĝilnosti sektorjev varnosti in obrambe

Obrambna industrija EU ima raznoliko strukturo, saj obsega tako velika multinacionalna kot tudi mala in srednja podjetja. Povpraŝevanje prihaja skoraj izkljuĝno od nacionalnih vlad, ki nadzorujejo tudi vse nakupe obrambnih proizvodov in tehnologij ter njihov izvoz. Razliĝne nacionalne zahteve ter nacionalna javna poraba in naloŝbe ŝe naprej drobijo obrambni trg EU,

---

⁴ [COM\(2021\) 350 final](#).

⁵ Komisija v okviru svojega dela v zvezi z opazovalnico za kritiĝne tehnologije trenutno opredeljuje „kritiĝnost“ za namene vesoljskega in obrambnega sektorja ter sorodnih civilnih sektorjev (vkljuĝno z varnostjo).

⁶ [COM\(2021\) 70 final](#).

kar občasno ogroža interoperabilnost med nacionalnimi oboroženimi silami držav članic. Obrambni sektor zato ne sledi običajnim pravilom in poslovnim modelom, ki veljajo na bolj tradicionalnih trgih, zato ima omejen manevrski prostor za vplivanje na povezane naložbe in tržne izbire. Zato industrija stežka z lastnimi finančnimi sredstvi razvija obsežne projekte v zvezi z RTRI na področju obrambe.

Varnostna industrija EU se sooča s podobnimi izzivi, saj so trgi ravno tako večinoma nacionalni, a še bolj razdrobljeni. Njene stranke so raznolike (npr. policija, agencije za notranjo varnost, carinski organi, mejni organi, zasebne varnostne službe), dejavnosti se izvajajo na različnih ravneh (lokalni, regionalni, nacionalni), organizacija pa se med državami članicami razlikuje. **Komisija bo leta 2022 predstavila študijo o varnostnem trgu EU, ki bo omogočila podrobnejši vpogled v ta kompleksni sektor.** Poleg tega bodo službe Komisije v prvi polovici leta 2022 povzele predloge za spodbujanje, da se v vseh varnostnih sektorjih uvedejo pristopi, usmerjeni v zmogljivost. Ti predlogi bodo okrepili zgodnjo in v prihodnost usmerjeno opredelitev potreb in rešitev za varnost ter preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj.

Vesoljski in kibernetični sektor sta strateška „spodbujevalca“ varnostnega in obrambnega sektorja. Vesoljski sektor ima mnogo značilnosti, ki jih imata tudi varnostni in obrambni sektor, saj je njegov trg majhen, njegov vpliv na zasebnem trgu sestavnih delov pa omejen. Odpornost vesoljskih programov in vesoljskih vrednostnih verig je kritična za varnostne in obrambne cilje EU. Kibernetika je čedalje pomembnejša pri vseh obrambnih zmogljivostih ter potrebuje pozornost in naložbe. Zaradi hitrega naraščanja kibernetičnih napadov na civilna in obrambna sredstva in omrežja ter čedalje večje vloge civilnega sektorja pri kibernetičnih inovacijah in standardizaciji so potrebne tesnejše povezave med kibernetično varnostjo in kibernetično obrambo. V prispevku Komisije k evropski obrambi v okviru strateškega kompasa (sporočilo o obrambi), ki je del tega obrambnega svežnja, so načrtani nadaljnji ukrepi za ta dva sektorja.

2.2 Evidentiranje kritičnih tehnologij in strateških odvisnosti v sektorjih varnosti in obrambe

Posodobljena industrijska strategija vsebuje široko zastavljeno evidentiranje in analizo strateških odvisnosti in zmogljivosti EU, ki temeljita na prvem krogu poglobljenih pregledov občutljivih ekosistemov⁷. Čeprav je to delo podlaga za strateške ukrepe v podporo večji odpornosti EU, priznava tudi, da bo potrebnih več prizadevanj za izboljšanje našega razumevanja strateških odvisnosti EU ter načina, kako se lahko razvijajo in vodijo v dodatne ranljivosti. To delo vključuje drugi krog poglobljenih pregledov občutljivih ekosistemov in sistem spremljanja prek opazovalnice za kritične tehnologije (v nadaljnjem besedilu: opazovalnica) (glej oddelek 2.3).

Službe Komisije so začele izvajati poglobljene preglede področij obrambne in varnostnih tehnologij, vključno s kibernetično varnostjo, da bi podprle posodobljeno industrijsko strategijo in razvoj opazovalnice. Doslej sta bili izvedeni dve predhodni študiji primerov obrambne tehnologije, in sicer o področjih avtonomnih sistemov in polprevodnikov, ki sta se šteli za reprezentativna vzorca, ker sta medsektorsko pomembni za vojaške zmogljivosti na različnih

---

⁷ [SWD\(2021\) 352 final](#).

področjih (glej okvir 1). Cilj je bil opredeliti skupne vzorce med tema področjema obrambne tehnologije, zlasti kar zadeva vzroke za odvisnosti in z njimi povezana tveganja ter začetne možnosti za njihovo ublažitev.

Študiji primerov potrjujeta, da ima obrambni sektor na splošno enake strateške odvisnosti in ranljivosti kot drugi občutljivi ekosistemi, zlasti kar zadeva tehnološke vrzeli, (kritične) surovine, znanja in spretnosti, nizke naložbe v RTRI ter predpise z ekstrateritorialnim učinkom, ki jih sprejemajo države nečlanice EU. Kažejo tudi, da so ranljivosti sektorja na splošno še bolj pereče, ker so njegove dejavnosti strateške in občutljive (npr. višji standardi varnosti informacij in zanesljivosti oskrbe), njegov trg pa razmeroma majhen.

Poleg tega študiji primerov kažeta, da nekateri svetovni konkurenti EU za spodbujanje kritičnih tehnologij in odpravljanje strateških odvisnosti sprejemajo bolj ofenzivne in defenzivne ukrepe, kot pa jih je doslej EU. Na primer vidike nacionalne obrambe bolj sistematično povezujejo s civilnim tehnološkim razvojem, veliko vlagajo v svoje domače RTRI in industrijske zmogljivosti, privabljajo zunanje vlagatelje in občasno uporabljajo agresivne strategije prevzema v tretjih državah. Prav tako ščitijo lastno industrijsko strokovno znanje in vpliv z izkoriščanjem medsebojnih odvisnosti ali uporabo strogih predpisov z ekstrateritorialnim učinkom za omejitev dostopa tretjih držav do tehnologij.

Čeprav ima EU lastna orodja za krepitev svoje industrijske zmogljivosti v skladu s pravili EU, jo ovirajo še vedno zelo razdrobljeno povpraševanje na obrambnem trgu EU, njeno zgodovinsko strogo ločevanje civilnih in obrambnih RTRI na ravni EU ter relativno premajhno vlaganje držav članic v tehnološko in industrijsko bazo evropske obrambe. Skupna poraba držav članic za obrambne inovacije (2,5 milijarde EUR ali 1,2 % obrambnih izdatkov) dejansko še naprej zaostaja za ciljem 2 %, ki ga je Evropska obrambna agencija zastavila pred 15 leti.

Tržne sile so sicer privedle do tega, da nobena država ne more doseči popolne tehnološke suverenosti na tehnološkem področju, vendar poteka svetovna tekma za vodilni položaj na tehnološkem področju ter s tem povezane gospodarske in vojaške prednosti. Če EU ne bo ukrepala, bi to lahko povečalo njene obstoječe strateške odvisnosti in ustvarilo nove. Da bi EU ostala med vodilnimi na področju kritičnih tehnologij ter opredelila in ublažila strateške odvisnosti na področju varnosti in obrambe, potrebuje strukturiran pristop. Cilj tega kažipotja je zagotoviti ta pristop, ki ga je treba vključiti v strateški kompas EU.

Okvir 1: Študiji primerov – avtonomni sistemi in polprevodniki za obrambo

Komisija je pri analitičnem delu v zvezi z avtonomnimi sistemi za obrambo, pri katerem se je posebej posvetila umetni inteligenci in strojnemu učenju, opredelila zadevne kritične tehnologije in štiri glavna področja, na katerih EU zaostaja, in sicer so to: spretnosti, podatki, strojna oprema in testiranje. Morebitni ukrepi za njihovo obravnavo bi temeljili na obstoječi strategiji EU za umetno inteligenco⁸ in povezanih političnih pobudah ter nacionalnih strategijah držav članic za umetno inteligenco. To vključuje dejavnosti RTRI (npr. večja razpoložljivost podatkov in usposabljanja na področju umetne inteligence, povezava z evropsko procesorsko pobudo), infrastrukturo (npr. zmogljivost računalništva v oblaku za

⁸ [COM\(2018\) 237 final](#).

obrambne namene, domače zmogljivosti za testiranje) in zaščito obstoječih kritičnih sredstev (npr. pregled neposrednih tujih naložb).

Analitično delo v zvezi s polprevodniki za obrambo je poudarilo vseprisotnost polprevodnikov v obrambni opremi ter obstoječe in prihodnje odvisnosti, ki so zlasti posledica pomanjkanja avtohtonih zmogljivosti (proizvodnih obratov) v EU za najnaprednejša vozlišča. Komisija je blažilne ukrepe vključila v predlog evropskega akta o čipih, ki je bil sprejet 8. februarja 2022⁹ in katerega cilj je vzpostaviti najsodobnejši evropski ekosistem čipov, da se izboljšajo zmogljivosti EU na tem področju, s tem pa obravnavajo tudi obrambne potrebe.

2.3 Opazovalnica za kritične tehnologije

Nekatere sedanje strateške odvisnosti EU od tretjih držav (npr. daljinsko vodeni sistemi, polprevodniki) so delno nastale zaradi nezmožnosti predvidevanja o prihodnjem pomenu tehnologij. EU potrebuje bolj strukturirano predvidevanje in strateški razmislek o tehnologijah, kritičnih za varnost in obrambo, da bi opredelila prednostna področja za spodbujanje raziskav in inovacij, zmanjšala sedanje strateške odvisnosti in preprečila nastajanje novih.

K temu razmisleku bo prispevala opazovalnica za kritične tehnologije, ki jo trenutno ustanavlja Komisija v skladu z akcijskim načrtom za sinergije (ukrep 4). Pri svojem načinu dela bo upoštevala druge podobne pobude¹⁰, da se bo izognila podvajanju. Tako bo lahko izpopolnila seznam kritičnih tehnologij iz akcijskega načrta za sinergije, da bo odražal razvijajoče se tehnološko okolje in potrebe po zmogljivostih.

Opazovalnica bo opredeljevala, spremljala in ocenjevala tehnologije, kritične za vesoljski in obrambni sektor ter z njima povezane civilne sektorje, možnosti za uporabo teh tehnologij ter ustrezne vrednostne in dobavne verige. Prav tako bo opredeljevala, spremljala in analizirala obstoječe in predvidljive tehnološke vrzeli, temeljne vzroke za strateške odvisnosti in ranljivosti.

Bistveno bo, da se z državami članicami doseže dogovor o tem, koliko podrobno je smiselno razpravljati o teh vprašanjih na ravni EU, ter o potrebi po izmenjavi ustreznih podatkov med državami članicami in Komisijo. V okviru opazovalnice bo v obliki posebne strokovne skupine vzpostavljen mehanizem za zaupno izmenjavo informacij z državami članicami in razpravo z njimi. To bo vključevalo razprave o pojavu novih in prelomnih tehnologij, da bi se izognili novim odvisnostim varnostne, obrambne in vesoljske industrije. V ta proces bodo vključeni visoki predstavniki in njihove službe.

Komisija bo na podlagi podatkov opazovalnice do konca leta 2022, nato pa vsaki dve leti, državam članicam predložila zaupno poročilo o kritičnih tehnologijah in tveganjih, povezanih s strateškimi odvisnostmi, ki vplivajo na varnost, vesolje in obrambo. Komisija bo na podlagi teh

---

⁹ [COM\(2022\) 45 final](#).

¹⁰ Na primer podporo in orodja projekta napredne tehnologije za industrijo (ATA), spremljanje tehnologij, kritičnih za vesolje, krovni strateški raziskovalni program (OSRA), tehnološke gradnike (TBB) in ključne strateške dejavnosti (KSA) Evropske obrambne agencije (EDA).

poročil pripravila tehnološke kaŕipote, ki bodo obravnavali blaŕilne ukrepe za spodbujanje RTRI in zmanjšanje strateŕskih odvisnosti, ki vplivajo na varnost in obrambo.

Ko bodo dejavnosti opazovalnice dobro uveljavljene, bi se lahko obseg njenega dela razŕiril na druge industrije, kot je navedeno v posodobljeni industrijski strategiji.

Nadaljnji koraki:

- Komisija bo leta 2022 ustanovila strokovno skupino za laŕje izmenjevanje informacij z drŕavami članicami o kritiĕnih tehnologijah ter vrednostnih in dobavnih verigah. Skupina bo del opazovalnice za tehnologije, kritiĕne za obrambo in vesolje ter z njima povezane civilne industrije. Njena cilja naj bi bila:
  - redno posvetovanje z organi drŕav članic za pripravo zaupnega poročila,
  - zagotavljanje ustreznega ravnanja z občutljivimi in zaupnimi informacijami, ki se lahko izmenjujejo v okviru opazovalnice za kritiĕne tehnologije ter poročil in kaŕipotov, povezanih z njimi.
- Komisija bo do sredine leta 2022 predstavila ŕtudijo o varnostnem trgu EU, s katero bo prispevala k boljšemu razumevanju posebnih znaĕilnosti trga civilne varnosti, podprla opredeljevanje kritiĕnih tehnologij in strateŕskih odvisnosti ter utrdila nov pristop k varnosti in drugim dejavnostim RTRI, ki bo usmerjen v zmogljivosti.
- Do sredine leta 2022 bo Komisija pripravila dokument, v katerem bo povzela predloge za spodbujanje, da se v vseh varnostnih sektorjih uvedejo pristopi, usmerjeni v zmogljivost.

3. Spodbujanje RTRI na podroĕju tehnologij, kritiĕnih za varnost in obrambo

Tehnoloŕski kaŕipoti, ki jih bo Komisija pripravila na podlagi ocen opazovalnice, bodo podlaga za razliĕne dejavnosti, od naĕrtovanja RTRI na podroĕju kritiĕnih tehnologij do razvoja veĕjih vodilnih pobud, ki bodo prispevale h krepitvi konkurenĕnosti in odpornosti EU v sektorjih varnosti in obrambe. Da bi dosegli te cilje, bo treba razpoloŕljiva finanĕna sredstva učinkoviteje uporabljati z boljšim usklajevanjem programov in instrumentov za RTRI, ki ŕe obstajajo na nacionalni ravni ali ravni EU.

3.1 Premostitev loĕitve med civilnimi in obrambnimi RTRI v EU

Komisija se je v okviru akcijskega naĕrta za sinergije (ukrep 2) zavezala, da bo do leta 2022 okreplila notranje usklajevanje programov in instrumentov EU (glej okvir 2), da bi omogoĕila ogromne koristi, ki bodo iz sinergij med civilnimi in obrambnimi RTRI izhajale za gospodarsko rast, enotni trg in varnost evropskih drŕavljanov in drŕavljanek.

Ĉeprav se lahko uresniĕevanje tega cilja poglobi v letu 2023 (npr. z boljšim naĕrtovanjem in sinhronizacijo, smernicami za organe upravljanja v drŕavah članicah itd.), bo nekatere ovire kratkoroĕno in srednjeroĕno teŕje odpraviti, zato bo morda treba vkljuĕiti druge deleŕnike. To zlasti velja, kadar pravne doloĕbe v temeljnih aktih programov in instrumentov EU doloĕajo praktiĕne omejitve. Medtem ko se na primer dejavnosti z dvojno rabo lahko financirajo iz Instrumenta za povezovanje Evrope in evropskih strukturnih in investicijskih skladov, so

dejavnosti, ki se izvajajo v okviru programa Obzorje Evropa¹¹, osredotočene na civilno rabo; programi in instrumenti za RTRI ne vsebujejo okvira za neposredno podporo takim dejavnostim. Poleg tega so v posojilni politiki Evropske investicijske banke še vedno omejitve za obrambni sektor.

Da bi olajšala izmenjave med civilnimi in obrambnimi skupnostmi, zlasti na področju kritičnih tehnologij, bo Komisija leta 2023 pripravila pristop za spodbujanje RTRI z dvojno rabo na ravni EU, ki naj bi se srednje- do dolgoročno v celoti uporabljal v okviru programov in instrumentov EU. To delo bo prispevalo tudi k vmesni oceni ustreznih sektorskih programov, kot so skladi na podlagi uredbe o skupnih določbah, vključno s sredstvi za pripravljenost na izredne zdravstvene razmere.

Okvir 2: Programi in instrumenti EU, ki podpirajo RTRI na področju kritičnih tehnologij, pomembnih za varnost in obrambo, ter vzpostavljanje infrastrukture zanje v okviru večletnega finančnega programa (2021–2027)

- Evropski obrambni sklad namenja raziskavam in razvoju na področju obrambe 8 milijard EUR. Evropski obrambni sklad bo prelomnim tehnologijam dodelil 4–8 % proračuna za raziskave in razvoj, tj. do 100 milijonov EUR na leto.
- Iz stebra II Obzorja Evropa „Globalni izzivi in evropska industrijska konkurenčnost“ je dodeljenih 1,6 milijarde EUR za raziskave in inovacije na področju civilne varnosti v sklopu „Civilna varnost za družbo“, kritične tehnologije pa so podprte v sklopih „Digitalno področje, industrija in veselje“, „Podnebje, energija in mobilnost“ ter „Hrana, biogospodarstvo, naravni viri, kmetijstvo in okolje“. Dopolnilne dejavnosti se financirajo v okviru stebra I „Odlična znanost“, Evropskega sveta za inovacije in Evropskega inštituta za inovacije in tehnologijo v okviru stebra III „Inovativna Evropa“ ter evropskih partnerstev, ki združujejo in mobilizirajo sredstva za zagotovitev vodilnega položaja EU na področju tehnologije in odprte strateške avtonomije na kritičnih področjih.
- Program Digitalna Evropa bo spodbujal dejavnosti uvajanja, pomembne za kritične tehnologije na prednostnih področjih, ki so kibernetika varnost, umetna inteligenca in superračunalništvo.
- Industrijski, tehnološki in raziskovalni kompetenčni center za kibernetiko varnost ter mreža koordinacijskih centrov bosta leta 2022 sprejela strateško agendo za kibernetiko naložbe, ki bo prispevala k programoma Obzorje Evropa in Digitalna Evropa. Sinergije med civilnimi in obrambnimi tehnologijami ter aplikacijami z dvojno rabo se lahko v skladu z veljavnimi pravili raziščejo prek povezav z Evropskim obrambnim skladom.
- Evropski strukturni in investicijski skladi (zlasti Evropski sklad za regionalni razvoj in Evropski socialni sklad+) se lahko uporabijo za podporo tehnološki in industrijski bazi evropske obrambe.
- Drugi zadevni programi, skladi in instrumenti EU so med drugim vesoljski program, Instrument za povezovanje Evrope, program InvestEU, mehanizem za okrevanje in odpornost, program LIFE, javno-zasebna partnerstva in mehanizmi mešanega

¹¹ Izraz „Obzorje Evropa“ v tem dokumentu se nanaša na posebni program za izvajanje programa Obzorje Evropa in Evropski inštitut za inovacije in tehnologijo; dejavnosti, ki se izvajajo v okviru teh so osredotočene izključno na civilno rabo.

3.2 Povezovanje programov in instrumentov na EU in nacionalni ravni, ki podpirajo RTRI na področju tehnologij, kritičnih za varnost in obrambo

Programi in instrumenti EU sicer zagotavljajo znatno financiranje dejavnosti RTRI za varnost in obrambo v EU, vendar te dejavnosti še vedno večinoma financirajo države članice, razdrobljenost varnostnih in obrambnih trgov pa ostaja resen problem. Zato bo za doseganje tehnološke suverenosti na nekaterih kritičnih tehnoloških področjih in blažitev strateških odvisnosti na drugih potrebno usklajevanje na ravni EU.

Države članice so pozvane, naj se v strateškem kompasu zavežejo, da bodo skupaj s Komisijo od samega začetka razvile usklajen strateški pristop na ravni EU h kritičnim tehnologijam, pomembnim za varnost in obrambo, in pri tem popolnoma spoštovale raznolikost in zapletenost upravljanja programov in instrumentov EU ter nacionalnih programov in instrumentov. Pri tem pristopu bi se upoštevale tudi druge usklajevalne strukture, kot sta novo inovacijsko središče EU za notranjo varnost, ki mu predseduje Stalni odbor za operativno sodelovanje na področju notranje varnosti, in novo inovacijsko središče EU za obrambo, ki ga bo vzpostavila Evropska obrambna agencija.

Pri tem pristopu bi se kot izhodišče za razprave med organi držav članic in Komisijo uporabila zaupna poročila o kritičnih tehnologijah in tehnološki kažipotih, ki jih pripravi Komisija. Cilj bi bil na podlagi tehnoloških kažipotov opredeliti tista področja, na katerih je ukrepanje najnujnejše, ter mobilizirati programe, instrumente in politike EU in držav članic za usklajeno obravnavo teh področij v skladu s pravili EU o državni pomoči. S tem bi zagotovili, da bi bile naložbe osredotočene na področja, ki so najbolj pomembna za varnost državljanov in državljanov EU. Prednostni cilji bi se redno posodabljali, da bi ostali relevantni, poraba pa učinkovita.

Komisija bo sodelovala z državami članicami, da bi opredelila najboljši mehanizem za olajšanje tega usklajevanja (npr. strokovna skupina opazovalnice).

3.3 Podpiranje inovacij in podjetništva v sektorjih varnosti in obrambe – vzpostavitev obrambne inovacijske sheme EU

EU mora v podporo varnosti in obrambi bolje izkoristiti ves potencial svoje inovacijske skupnosti. Za to bo treba netradicionalnim akterjem in obstoječim inovativnim zagonskim podjetjem ter malim in srednjim podjetjem (MSP) v teh dveh sektorjih pomagati pri premagovanju velikih tehnoloških, upravnih in regulativnih ovir ter ovir za vstop na trg, pa tudi pri izpolnjevanju visokih varnostnih standardov in dostopanju do financiranja. Obrambni trg je pogosto strukturiran okrog majhnega števila velikih akterjev, ki jih podpira vrsta specializiranih MSP, ki lahko do tega trga neposredno dostopajo le v omejenem obsegu. Zato so inovativnim obrambnim MSP finančna sredstva lahko težko dostopna, zaradi česar je bolj verjetno, da se bodo obrnila na tuje vlagatelje ali pa bodo postala njihova tarča. Podobno velja za inovativna

varnostna MSP, ki se soočajo s podobnimi izzivi pri vzpostavljanju stika s potencialnimi strankami ali dostopu do prilagojenega financiranja¹².

Komisija podpira inovativna varnostna zagonska podjetja in MSP v okviru programa Obzorje 2020, pri čemer so finančna sredstva, dodeljena malim inovatorjem, in njihove splošne stopnje uspešnosti v okviru družbenega izziva 7 „Civilna varnost za družbo“, nadpovprečni. Čeprav se bo ta podpora nadaljevala v okviru programa Obzorje Evropa, bodo varnostna zagonska podjetja ter MSP še vedno potrebovala dodatno prilagojeno podporo za hitrejši vstop na trg. Raziskovanje novih instrumentov za inovacije z dvojno rabo bi lahko povečalo njihovo proizvodno zmogljivost, konkurenčnost in trajnostnost.

Komisija je začela izvajati podobne dejavnosti v okviru Evropskega obrambnega sklada za razvoj nabora orodij za obrambne inovacije in inovacije z dvojno rabo, v katerem so zajete ravni tehnološke pripravljenosti 1–9¹³. Trenutno poteka delo v zvezi z naslednjimi orodji, ki zajemajo obrambo, nove tehnologije in dvojno rabo:

- a) *Obrambne inovacije prek Evropskega obrambnega sklada* – Proučujejo se posebni ukrepi za boljšo podporo projektom na področju prelomnih tehnologij ter inovativnih in v prihodnost usmerjenih obrambnih rešitev, ki bi k udeležbi spodbudili zlasti inovativna MSP, inovativne laboratorije ter raziskovalne in tehnološke organizacije. Oblike teh ukrepov so lahko različne, na primer poslovno mentorstvo (delovni program za leto 2021), tehnološki izzivi (delovni program za leto 2022), hekatoni ali nagrade (delovni program za leto 2023 ali pozneje). Pri tem bodo zgled zanje tudi izkušnje Evropskega sveta za inovacije, lahko pa bodo povezani z novo pobudo CASSINI za obrambo.
- b) *Mehanizem mešanega vlaganja na področju obrambe v okviru programa InvestEU* – Vzpostavitev takega instrumenta bi Komisiji omogočila, da jamči za naložbe finančnih posrednikov po vsej EU v inovativna ali strateška obrambna MSP. S tem bi se za MSP, ki razvijajo obetavne tehnologije za evropsko obrambo, olajšale težave, povezane z omejenim dostopom do financiranja, hkrati pa bi se zagotovil zaupanja vreden kapital in se preprečevali sovražni prevzemi s strani subjektov iz tretjih držav. Omogočanje boljšega dostopa do lastniškega financiranja inovativnim obrambnim MSP in podjetjem s srednje veliko tržno kapitalizacijo bi podprlo njihovo rast in nazadnje koristilo inovativnosti tehnološke in industrijske baze evropske obrambe. Komisija bo proučila tudi potrebo po dodatnih instrumentih v podporo ključnim tržnim akterjem v vrednostni verigi.

---

¹² [Challenges and opportunities for SMEs and start-ups in EU security R&I](#) (Izzivi in priložnosti za MSP in zagonska podjetja pri raziskavah in inovacijah na področju varnosti v EU), virtualni dogodek CERIS SSRI, 30. april 2021.

¹³ EU od leta 2014 v okviru svojih programov in instrumentov za RTRI pogosto uporablja lestvico ravni tehnološke pripravljenosti. Lestvica je sestavljena iz devetih različnih ravni tehnološke zrelosti, ki segajo od temeljnih raziskav na ravni tehnološke pripravljenosti 1 do končnega proizvoda, pripravljenega za vstop na trg, na ravni tehnološke pripravljenosti 9. Ker se uporaba in s tem možnost za dvojno rabo tehnologije običajno razkrijeta na ravneh tehnološke pripravljenosti 5–6, se lahko šteje, da je tehnologija na ravneh tehnološke pripravljenosti 1–4 „nevtralna“.

- c) *CASSINI za obrambo* – Navdih za to pobudo bi bila obstoječa pobuda CASSINI za podporo MSP in zagonskim podjetjem v vesoljski industriji. Zagotavljala bi jim storitve, kot so: razvoj podjetja in mrež (npr. navezovanje stikov, spodbujanje podjetništva) ter nagrade in tekmovanja (vključno s hektoni, mentorstvom itd.), ki dopolnjujejo zgoraj navedeni mehanizem mešanega vlaganja na področju obrambe.
- d) *Inovacijski inkubator* – Komisija bo v skladu z akcijskim načrtom za sinergije (ukrep 6) leta 2022 ustanovila inovacijski inkubator, da bi podprla razvoj novih tehnologij in oblikovala inovacije z dvojno rabo. Navedeni inkubator bi lahko pomembno prispeval k premoščanju vrzeli med civilnimi in obrambnimi programi za RTRI. Po sistematični analizi rezultatov razvoja tehnologije v zgodnji fazi bi inkubator ustreznim službam Komisije in držav članic sporočil, kateri projekti in/ali tehnologije bi se lahko uporabljale v sektorjih varnosti, vesolja ali obrambe. Komisija bi ocenila, kako bi lahko te označene projekte po potrebi usmerili v nadaljnje možnosti financiranja, kot sta program financiranja za prehod Evropskega sveta za inovacije ali Evropski obrambni sklad.
- e) *Podpora inovacijskim mrežam* – Čezmejne inovacijske mreže na področju obrambe bi lahko imele vlogo inovacijskih posrednikov in spodbujale skupne projekte za vključevanje inovativnih rešitev. Z iskanjem tehnologij bi odkrili in opredelili nove inovativne rešitve in tehnologije, ki bi lahko koristile obrambni rabi. Raziskovalni centri in centri za tehnično testiranje bi nato preskusili ustreznost takih tehnologij s civilnega področja in izmenjali dobre prakse. Evropska obrambna agencija bi bila ključni partner Komisije pri izvajanju drugega dela ukrepa 6 iz akcijskega načrta za sinergije.

Komisija bo opredelila, kako povezati nabor orodij z instrumenti, ki podpirajo inovacije na področjih varnosti (npr. Obzorje Evropa) ali kibernetске varnosti (npr. mreža nacionalnih koordinacijskih centrov za kibernetско varnost v sodelovanju z evropskimi vozlišči digitalnih inovacij).

Prednosti Komisije in Evropske obrambne agencije, ki se medsebojno dopolnjujejo, bi bilo treba povezati v „**obrambni inovacijski shemi EU**“. V okviru tega programa bo imela Komisija na podlagi svojih izkušenj z izvrševanjem proračuna EU v podporo RTRI na področju obrambe ter civilne in dvojne rabe osrednjo vlogo pri spodbujanju inovacij za tehnološko in industrijsko bazo evropske obrambe. Evropska obrambna agencija bo zaradi svojega strokovnega znanja na področju obrambe, vključno s povezovanjem nastajajočih in prelomnih tehnologij ter zahtev glede vojaških zmogljivosti, prek svojega obrambnega inovacijskega središča še naprej povezovala in podpirala prizadevanja držav članic. S tesnim sodelovanjem bosta Komisija in Evropska obrambna agencija za EU in njene države članice v sinergiji pospeševali inovacije na področju varnosti in obrambe.

3.4 Znanja in spretnosti

Pomanjkanje znanj in spretnosti ter pomanjkanje delovne sile, zlasti usposobljenih delavcev z izkušnjami na področju naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike, sta glavna izziva obrambne in varnostne industrije, ki sta tako kot številne druge visokotehnološke industrije močno odvisni od njih. Ker se tehnologije in grožnje hitro razvijajo, je pomembno, da industrija bolje doseže nove in mlade raziskovalce in podjetnike, vključno z ženskami, in sicer z

vključujočim in dostopnim pristopom, ki bo zajemal vse talente, znanja in spretnosti ter razpoložljivo delovno silo.

Komisija je novembra 2020 uvedla pakt za znanja in spretnosti s prvim valom partnerstev za znanja in spretnosti v treh ključnih industrijskih ekosistemih – mikroelektroniki, avtomobilski industriji ter letalsko-vesoljski in obrambni industriji. Člani pakta (industrija, univerze in organizacije za usposabljanje, socialni partnerji) so se zavezali, da bodo za stalno in trajnostno ponudbo znanj in spretnosti na najbolj potrebnih področjih z javnimi in zasebnimi naložbami v višini 1 milijarde EUR do leta 2030 izpopolnili 200 000 zaposlenih in preusposobili 300 000 ljudi.

Nadaljnji koraki:

- Komisija poziva države članice, naj se v strateškem kompasu zavežejo, da bodo od samega začetka razvile usklajen strateški pristop na ravni EU h kritičnim tehnologijam, pomembnim za varnost in obrambo.
- Komisija bo leta 2023 pregledala obstoječe instrumente EU in predlagala nadaljnje načine, kako na ravni EU spodbujati RTRI z dvojno rabo.
- Komisija bo inovacije in podjetništvo na področju tehnologij, kritičnih za varnost in obrambo, podpirala z naslednjimi orodji: (a) namenskimi ukrepi Evropskega obrambnega sklada, (b) novim mehanizmom mešanega vlaganja na področju obrambe v okviru InvestEU, (c) novo pobudo CASSINI za obrambo, (d) novim inovacijskim inkubatorjem za nove tehnologije in inovacije z dvojno rabo v letu 2022 ter (e) večjo podporo inovacijskim mrežam.
- Komisija bo skupaj z Evropsko obrambno agencijo in njenim obrambnim inovacijskim središčem vzpostavila obrambno inovacijsko shemo EU, da bi pospešila varnostne in obrambne inovacije za EU in njene države članice.

4. Zmanjšanje strateških odvisnosti pri kritičnih tehnologijah in vrednostnih verigah v sektorjih varnosti in obrambe

EU ima poleg svojih programov in instrumentov za RTRI več orodij politike, ki lahko prispevajo k zmanjšanju njenih strateških odvisnosti pri kritičnih tehnologijah in vrednostnih verigah v sektorjih varnosti in obrambe. Ta orodja prispevajo h krepitvi industrijskih zmogljivosti, konkurenčnosti, tehnološke suverenosti in odpornosti EU ter zaščiti sedanjega in prihodnjega tehnološkega razvoja in zmogljivosti.

Komisija bo na podlagi dela opazovalnice za kritične tehnologije in v okviru posodobljene industrijske strategije pri izvajanju in pregledovanju obstoječih ali oblikovanju novih industrijskih in trgovinskih instrumentov EU za zagotovitev, da ustrezajo svojemu namenu, po potrebi sistematično ocenjevala varnostne in obrambne vidike.

- *Industrijska zaveznitva* – V industrijskih zaveznitvah je povezan širok nabor partnerjev (npr. javni in zasebni akterji, civilna družba), da skupno ukrepajo v zvezi s ključnimi cilji politik EU v posameznih industrijah ali vrednostnih verigah. Temeljijo na načelih odprtosti, preglednosti, raznolikosti in vključevanja ter delujejo popolnoma v skladu s

pravili konkurence. Industrijska zaveznitva lahko po potrebi vključujejo posebna delovna področja za zmanjšanje strateške odvisnosti sektorjev varnosti in obrambe. To obravnavata evropsko zaveznitvo za industrijske podatke, računalništvo na robu in računalništvo v oblaku ter industrijsko zaveznitvo za procesorje in polprevodniške tehnologije.

- *Pomembni projekti skupnega evropskega interesa* – Začnejo jih države članice in zanje veljajo pravila EU o državni pomoči. Zasnovani za združevanje znanja, izkušenj, finančnih virov in gospodarskih akterjev po vsej EU, da bi premagali tržne ali sistemske pomanjkljivosti in družbene izzive, ki jih zasebni akterji ne morejo rešiti sami, zlasti na področju prelomnih inovacij in ključne infrastrukture. V pomembnih projektih skupnega evropskega interesa se lahko upoštevajo varnostni in obrambni vidiki. Tako bo morda v prihodnjem drugem pomembnem projektu skupnega evropskega interesa o mikroelektroniki, ki je bil napovedan v aktu o čipih.
- *Programi financiranja EU* – EU ima od nekdanj odprto raziskovalno in inovacijsko politiko. Temelji na načelu odprte strateške avtonomije in si prizadeva za enake konkurenčne pogoje in vzajemnost. Globalni pristop EU k raziskavam in inovacijam spodbuja strateška partnerstva s podobno mislečimi partnerji v skladu z mednarodnimi obveznostmi EU (npr. NATO, ZDA, Kanada, Japonska, Južna Koreja itd.)¹⁴. Hkrati mora Evropa zagotoviti, da se njeni strateški interesi ohranijo. Komisija je za obdobje 2021–2027 pojasnila in uskladila pravila o sodelovanju držav, ki niso članice EU, ter upravičenosti subjektov v vseh programih in instrumentih EU. Za nekatere programe (Obzorje Evropa, program Digitalna Evropa, Evropski obrambni sklad, vesoljski program, Instrument za povezovanje Evrope) so bili za upravičenost do varnostno občutljivih dejavnosti določeni posebni pogoji, ki so bili v ustreznih delovnih programih dodatno razdelani za zaščito bistvenih varnostnih interesov EU. Poleg tega bo potekajoči pregled finančne uredbe Komisije zagotovil več jasnosti o tem, kako ohraniti pristop odprte strateške avtonomije EU, torej kako v celoti ohraniti bistvene varnostne interese EU, hkrati pa spoštovati njene mednarodne obveznosti.
- *Standardi* – Komisija v okviru akcijskega načrta za sinergije spodbuja uporabo obstoječih hibridnih civilnih/obrambnih standardov in razvoj novih do konca leta 2022 (ukrep 5) ter upoštevanje obrambe v okviru politike in ukrepov Komisije za standardizacijo. Čeprav je cilj strategije EU za standardizacijo¹⁵ zagotoviti vodilno vlogo EU pri določanju civilnih standardov, bo zelo pomembna za obrambni sektor, saj skoraj 80 % standardov, ki se uporabljajo na področju obrambe, izvira iz civilnega sektorja. Komisija bo skupaj z deležniki (npr. Evropsko obrambno agencijo) proučila možnost vključitve obrambnih zahtev v prihodnja prizadevanja za standardizacijo, ki jih podpira, da bi se izboljšala njihova združljivost z obrambnimi potrebami.
- *Pregled neposrednih tujih naložb* – EU je eno od najbolj odprtih okolij na svetu za tuje naložbe in globalno ena od najpomembnejših destinacij za neposredne tuje naložbe.

---

¹⁴ Vendar je treba opozoriti, da raziskovalni in razvojni programi na področju obrambe večine naših partnerjev niso odprti za podjetja EU.

¹⁵ [COM\(2022\) 31 final](#).

Vendar lahko nekatere naložbe ogrozijo bistvene varnostne interese EU. Da bi preprečila taka tveganja, je EU vzpostavila okvir za pregled neposrednih tujih naložb, ki deluje od oktobra 2020. Prvo letno poročilo o pregledu neposrednih tujih naložb potrjuje pomen učinkovitega pregleda neposrednih tujih naložb na ravni držav članic in tesnega sodelovanja na ravni EU, pri čemer je poudarek na morebitnih tveganjih za varnost ali javni red. Države članice se spodbuja, naj vzpostavijo nacionalne mehanizme pregleda neposrednih tujih naložb; 18 držav članic jih je že vzpostavilo, šest pa jih pripravlja. Komisija bo uredbo ocenila ter Evropskemu parlamentu in Svetu do oktobra 2023 predložila poročilo.

- *Kritična infrastruktura* – Čedalje pogostejše pojavljanje novih in prelomnih tehnologij pomembno vpliva na varnost opreme, infrastrukture, storitev ter vrednostnih in dobavnih verig strateških sektorjev, vključno z varnostnim in obrambnim. EU in države članice morajo te ranljivosti celoviteje upoštevati v ustreznih ocenah tveganja in pri spremljanju ter pri izvajanju ukrepov za povečanje odpornosti proti varnostnim grožnjam, kakšne so hibridne in kibernetične. Da države članice ohranijo raven odpornosti, ki bo kos izzivom prihodnosti, in dosledne varnostne standarde na ravni EU, bo potrebno usklajevanje na ravni EU, da se preprečijo ranljivosti.
- *Pametna in krožna uporaba materialov* – Novi akcijski načrt za krožno gospodarstvo iz marca 2020 je eden glavnih gradnikov evropskega zelenega dogovora, nove evropske agende za trajnostno rast. Inovacije in novi poslovni modeli, ki temeljijo na učinkovitejši rabi virov, razvoju novih materialov, spodbujanju sekundarnih surovin in bolj trajnostnih javnih naročil, ne bodo le ohranjali okolje, temveč bodo tudi industriji zagotovili dostop do materialov. S kakovostnim izvajanjem aditivnih proizvodnih tehnik, zelenih javnih naročil in recikliranja materialov bi lahko prispevali tudi h krepitvi konkurenčnosti varnostne in obrambne industrije EU ter odpornosti EU.
- *Varnost podatkov* – Evropska strategija za podatke določa ukrepe za zagotovitev, da lahko posamezniki in podjetja ohranijo nadzor nad svojimi podatki. To bo obravnavano v aktu o podatkih, ki ga bo Komisija sprejela v začetku leta 2022. Komisija v okviru večdržavnega projekta o skupnih podatkovnih infrastrukturah in storitvah (ki povezuje evropsko zvezo oblakov in skupne evropske podatkovne prostore) olajšuje naložbe (npr. program Digitalna Evropa, Instrument za povezovanje Evrope, sklad Next Generation EU) v zmogljivosti v oblaku in na robu, ki so varne, odporne, energijsko učinkovite in dostopne v realnem času ter zagotavljajo kakovost storitev po vsej Evropi. Z zagotovitvijo prenosa tehnologij na področju računalništva v oblaku in na robu med civilno (zlasti varnostno), obrambno in vesoljsko industrijo bi se okrepila tehnološka suverenost. Evropsko zavezništvo za industrijske podatke, računalništvo na robu in računalništvo v oblaku zagotavlja možno platformo za spodbujanje takih sinergij.
- *Trgovinska politika* – Zapletenost in ranljivost svetovnih dobavnih verig nista problematični le za EU. Druge države so odvisne od EU („obratne odvisnosti“), trgovina („medsebojna odvisnost“) pa lahko prispeva k stabilnosti globalnih vrednostnih verig. EU je prav tako pripravljena odločno ukrepati in se braniti pred nepoštenimi trgovinskimi praksami, kot je uporaba izkrivljajočih tujih subvencij, pri tem pa ravnati v skladu s svojimi mednarodnimi zavezami. EU bo še naprej kar najbolje izkoriščala svoj nabor

instrumentov za trgovino in konkurenco, hkrati pa zagotavljala, da so instrumenti EU učinkoviti in posodobljeni. Komisija je zato predlagala nove instrumente, kot je uredba o tujih subvencijah¹⁶, s katero se obravnavajo izkrivljanja na notranjem trgu, ki jih povzročajo tuje subvencije.

Nadaljnji ustrezni ukrepi politike (npr. uvedba morebitne oprostitev davka na dodano vrednost in olajšanje prenosa obrambnih proizvodov, ki jih financira EU) so navedeni v sporočilu o obrambi.

Nadaljnji koraki:

- Komisija proučuje možnost, da bi v pobude, kakršni sta evropsko zavezništvo za industrijske podatke, računalništvo na robu in računalništvo v oblaku ter industrijsko zavezništvo za procesorje in polprevodniške tehnologije, dodala področja obrambnega dela.
- Komisija bo skupaj z državami članicami opredelila potrebo po oceni tveganj pri dobavnih verigah kritične infrastrukture, zlasti na digitalnem področju, in o tem leta 2023 poročala, da bi boljše ščitili varnostne in obrambne interese EU.
- Komisija spodbuja vse preostale države članice, naj vzpostavijo nacionalni mehanizem pregleda neposrednih tujih naložb.

5. Zunanja razsežnost

Sodelovanje s podobno mislečimi partnerji po svetu je bistveno za krepitev odpornosti in zanesljivosti oskrbe EU, hkrati pa za zmanjšanje strateških odvisnosti in povečanje vzajemnih koristi. Pri tem ima pomembno vlogo načelo vzajemnosti. Tradicionalni partnerji EU na področju tehnologije, varnosti in obrambe so članice Evropskega gospodarskega prostora (zlasti Norveška), države kandidatke, sosednje države in druge tretje države (npr. Združene države Amerike, Kanada, Japonska, Južna Koreja) ter mednarodne organizacije (npr. NATO). Med nedavnimi izmenjavami so zlasti:

5.1 Svet EU-ZDA za trgovino in tehnologijo

Svet EU-ZDA za trgovino in tehnologijo se je prvič sestal 29. septembra 2021. V skupni izjavi sta EU in ZDA ponovno potrdili svojo zavezanost „osredotočenju na spodbujanje odpornosti dobavnih verig in zanesljivosti oskrbe v sektorjih, ključnih za zeleni in digitalni prehod ter zagotavljanje zaščite naših državljanov,“ ter cilj tega sveta, ki je „povečati preglednost ponudbe in povpraševanja, locirati ustrezne obstoječe sektorske zmogljivosti, izmenjevati informacije o ukrepih politike in prednostnih nalogah na področju raziskav in razvoja ter sodelovati pri strategijah za spodbujanje odpornosti in diverzifikacije dobavnih verig“. Za ta kažipot je najpomembnejše sedanje delo v delovnih skupinah na področjih varnih dobavnih verig (tudi posebej na področju polprevodnikov), varnosti informacijske in komunikacijske tehnologije, nadzora izvoza in pregleda naložb. Nedavno začel dialog med EU in ZDA o varnosti in obrambi bi lahko služil tudi kot forum za razprave o teh vprašanjih.

---

¹⁶ [COM\(2021\) 223 final](#).

5.2 Partnerstvo z Natom

Voditelji Nata so na bruseljskem vrhu leta 2021 določili ambiciozen program za tehnologije, zlasti nastajajočo in prelomno tehnologijo¹⁷. To je zagotovilo nadaljnje smernice za delo, opravljeno v skladu z Natovo izvedbeno strategijo za nastajajoče in prelomne tehnologije, ki so jo obrambni ministri Nata potrdili februarja 2021.

Komisija in visoki predstavnik bosta spremljala napredek ustreznih pobud Nata na tem področju prek rednih stikov z Natom na delovni ravni, da bi zagotovili morebitno vzajemno sprejemljivo in koristno interakcijo z ustreznimi pobudami EU ob popolni preglednosti za države članice, pri tem pa se izognili ustvarjanju novih ali povečanju obstoječih tehnoloških odvisnosti ali odvisnosti od zmogljivosti.

Nadaljnji koraki:

- Komisija in visoki predstavnik bosta v okviru Sveta EU-ZDA za trgovino in tehnologijo ter nedavno začetega dialoga med EU in ZDA o varnosti in obrambi proučila, kako izboljšati odpornost dobavnih verig in zagotoviti zaščito naših državljanov in državljanek.
- Komisija in visoki predstavnik bosta z Natom v okviru skupnih izjav o sodelovanju med EU in Natom ter ob popolni preglednosti za države članice proučila, kako bi lahko spodbujali vzajemno sprejemljive in koristne interakcije med njunimi zadevnimi pobudami.

6. Zaključek

Ker so svetovne geopolitične razmere še vedno zapletene in se tekma za nove tehnologije, ki so pomembne za varnost in obrambo, nadaljuje, morajo EU in njene države članice okrepiti sodelovanje na področju tehnologij, ki so kritične za dolgoročno varnost in obrambo Evrope, ter prizadevanja za zmanjšanje s tem povezanih strateških odvisnosti.

V tem kaŕipotu je predlagano tesno sodelovanje z ŕŕŕavami ŕŕlanicami pri opredelitvi tehnologij in vrednostnih verig, kritiŕnih za varnost in obrambo – ter, v okviru opazovalnice za kritiŕne tehnologije, temeljnih vzrokov za s tem povezane strateŕke odvisnosti –, da bi podprli usklajen strateŕki pristop na ravni EU h kritiŕnim tehnologijam, pomembnim za varnost in obrambo, s katerim bomo ŕim bolje izkoristili programe in instrumente za RTRI na ravni EU in nacionalni ravni.

Za poveŕanje konkurenŕnosti in odpornosti sektorjev varnosti in obrambe bodo ugotovitve opazovalnice in s tem povezano delo v okviru posodobljene industrijske strategije prispevali tudi k zagotavljanju, da se varnostni in obrambni vidiki po potrebi ter v skladu s pravili EU o konkurenci in mednarodnimi obveznostmi EU bolje upoŕtevajo v industrijskih in trgovinskih politikah EU.

---

¹⁷ To vkljuŕuje odloŕitev o ustanovitvi pospeŕevalnika obrambnih inovacij za severnoatlantsko obmoŕje (DIANA) in sklada Nato za inovacije.

Namen predlogov iz tega kažipota je prispevati k razsežnosti RTRI v prihodnjem strateškem kompasu EU, s katerim bodo države članice določile ambiciozne dolgoročne cilje za znatno okrepitev evropske varnosti in obrambe.